

Севрук В.Г., кандидат юридичних наук, науковий співробітник відділу організації науково-дослідної роботи Національної академії внутрішніх справ

КЛАСИФІКАЦІЯ ЕТНІЧНИХ ЗЛОЧИННИХ ГРУП

Проблема етнічної злочинності та боротьби з нею завжди була в центрі уваги не лише фахівців державних інститутів правоохоронних органів, а й широкого кола вчених у цій галузі протягом останніх десятиріч. Одна з причин такого інтересу - зростаюча соціальна гострота вказаної проблеми, яка безпосередньо торкається важливих сфер існування громадян і держави.

Будь-яка сфера діяльності людини, система знань, потребує внутрішньої структурно-логічної впорядкованості. Без такої впорядкованості неможливо організувати складну справу, виробити методологію наукових досліджень, побудувати навчальний процес. Щоб досягти необхідної впорядкованості, застосовують класифікацію. І потреба в ній тим нагальніша, чим складніший об'єкт, який має бути класифіковано [1].

Одним із найважливіших питань при застосуванні кримінального закону є визначення того, який конкретно злочин вчинила особа чи група та якою нормою цей злочин передбачено. Цілком і повністю вирішується це питання в процесі класифікації злочинів. Однак проблема класифікації етнічних злочинних груп ще не знайшли свого розв'язання на рівні ґрунтового комплексного дослідження. Саме тому аналіз цих питань становить теоретичний і практичний інтерес, а дослідження є актуальними

Етнічні злочинні групи поділяють за такими підставами (ознаками)

1. за характером виникнення і ступеня організованості:
 - випадково чи ситуативно об'єдналися (при відсутності ознак попередньої змови): в даному випадку об'єднання відбувається по мотивацію етнічної ідентичності;
 - створені за попередньою змовою з метою вчинення злочину без ознак внутрішньої організації або структури: в даному випадку об'єднання відбувається по сімейно-клановою ознакою;
 - стійкі, організовані.
2. за структурою:
 - однорідні;
 - зі складною структурою і розподілом функцій і ролей.
3. за ознаками (:
 - земляцтва (вихідці з однієї місцевості, республіки);
 - спільних релігійних поглядів;
 - міграція з країн зарубіжжя, в тому числі СНД, в один з регіонів України;
 - родинних зв'язків [2, с.98-99].

Сама по собі етнічна структура ОЗГ може виступати як критерій для розмежування окремих їх видів. Наприклад, Б. В. Лизогуб на основі вивчення світового досвіду боротьби з організованою злочинністю пропонує такий розподіл ОЗГ за цією ознакою: 1) східноєвропейські угруповання (російські, українські, польські, литовські тощо); 2) італійські угруповання (сіцилійські, калабрійські, неаполітанські, американо- італійські); 3) негритянські угруповання; 4) нігерійські угруповання; 5) латиноамериканські угруповання та центральноамериканські угруповання; 6) колумбійські угруповання; 7) мексиканські угруповання; 8) азіатські угруповання (китайські, корейські, японські, в'єтнамські, кавказькі, чеченські, вірменські, азербайджанські, дагестанські, середньоазіатські, афганські, пакистанські); 9) "інтернаціональні". Спільною ознакою для всіх цих злочинних угруповань, за винятком останнього, є домінування у їхньому складі осіб певної етнічної або національної належності [3, с.97- 98, 240]. Таким чином, згідно з вказаним критерієм можна виділити стільки видів ОЗГ, сформованих на етнічній основі, скільки існує етносів та національностей.

Необхідно також РОЗРІЗНЯТИ ЕТНІЧНІ злочинні групи за сферами діяльності. За вказаним критерієм слід виокремити такі злочинні групи: вимагачів, злодіїв, тих що вчинюють грабунки та розбійні напади, займаються торгівлею наркотиками, зброєю, організацією азартних ігор, переправкою нелегальних мігрантів, викраденням автотранспорту тощо. Слід зазначити, що більшість етнічних бандформувань мають "широкий профіль", а учасники деяких з них не гребують вчиненням будь-яких злочинів заради максимального прибутку.

Крім цього етнічні злочинні групи можна поділити за чисельністю їхнього складу на: малі (кількістю від 2 до 5 осіб); середні (кількістю від 6 до 15 осіб); великі (кількістю понад 15 осіб), а залежно від рівня організованості — на високоорганізовані, та етнічні злочинні групи з нижчим рівнем організації.

Розглядаючи високоорганізовані етнічні злочинні групи, слід зазначити, що останнім притаманні такі ознаки: 1) наявність лідера, "визнаного" всіма учасниками; 2) жорстка дисципліна; 3) чіткий

розподіл ролей та функцій при вчиненні злочинів; 4) наявність осіб, відповідальних за проведення контроперативних заходів; 5) планування та підготовка вчинюваних злочинів; 6) спеціалізація окремих учасників на вчиненні конкретних злочинів (наприклад, наявність кілерів, "ведмежатників"); 7) наявність внутрішніх правил поведінки; 8) оснащеність сучасними видами зброї та різноманітними технічними засобами, автотранспортом та засобами зв'язку; 9) наявність "общаку" — спеціалізованого фонду грошових коштів, призначеного для матеріальної допомоги членам банди, що дістали поранення під час вчинення злочинів; заарештованих, засуджених та тих, що відбувають покарання у місцях позбавлення волі, для допомоги членам родини останніх, оплати послуг адвокатів, а також для підкупу посадових осіб; 10) наявність корумпованих зв'язків з правоохоронними органами, а також в інших органах державної влади та управління.

Говорячи про менш організовані етнічні злочинні групи, слід зазначити, що деякі з перелічених вище пунктів їм не властиві. Наприклад, багато з них не мають корумпованих зв'язків, члени окремих банд менш дисципліновані, серед них трапляються конфліктні ситуації, злочини здійснюються зухвалими способами, іноді за рахунок того, що були погано сплановані.

Таким чином, вивчення «етнічної злочинності» та впливу етнічних факторів на ріст і розвиток злочинності в сучасному суспільстві, має ґрунтуватися на вивченні етнічної своєрідності, характерних особливостей менталітету, ціннісних та поведінкових установок і стереотипів, конфесійних особливостей представників різних етносів. Для найбільш ефективного вивчення проблем етнічної злочинності необхідно, в першу чергу, враховувати етносоціальні чинники, що впливають на формування соціокультурної специфіки конкретного етносу.

Список використаних джерел

1. Макаренко М.М. Класифікація злочинів, пов'язаних із знищенням, підробкою або зміною номерів вузлів та агрегатів транспортного засобу / М.М. Макаренко // Науковий вісник Херсонського державного університету. - 2014. - № 3. - Т.2. - с.53-58.

2. Зюков А.М. Этнокриминологический словарь (словарь терминов и дефиниций, используемых при изучении этнических аспектов преступности) // к.ю.н., доцент Зюков А.М. Под ред. д-ра юрид. наук, проф. В.В. Меркурьева. Изд-во: «ИП. Журавлева О.И.» Владимир. - 2011. - 206 с.

3. Лизогуб Б.В. Організовані злочинні угруповання: класифікація та заходи протидії: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. — Х., 2004. — 259 с.